

خیز ۵ساله فیروزه‌تراشان شهرباک برای جهانی شدن

فیروزه شهر باک؛ به نام و کام نیشابور

زهرا توکلی
خبرنگار

رگه‌های فیروزه‌ای در معادن مس شهرباک، این شهر را زمستان ۱۴۰۰ در فهرست شهرهای ملی صنایع‌دستی کشور قرار داد. فیروزه‌تراشان شهرباک بیش از هر چیزی می‌خواهند سایه شهر نیشابور را از روی فیروزه‌های شهرشان بردارند. آنها ملی شدن شهرباک را قدم بزرگی برای جلوگیری از قاچاق و فروش فیروزه خود به نام نیشابور می‌دانند. فیروزه شهرباک همچنان به نام نیشابور و با قیمت بالا به فروش می‌رسد.

علیرضا سالاری، عضو هیأت‌مدیره اتحادیه فیروزه شهرباک به «ایران» می‌گوید: نیشابور خودش هم فیروزه دارد اما استخراج آن محدود و قیمت آن بالا است. بنابراین فیروزه‌های شهرباک را هم در این شهر فرآوری کرده و به فروش می‌رسانند. فیروزه‌هایی که وارد این شهر می‌شود به صورت غیررسمی، چمدانی و محدود است، در صورتی که هر ماده استخراجی باید در جای خودش و به نام خودش به فروش برسد.

وی با بیان اینکه براساس مجوزها، سالانه ۵۵تن فیروزه از معادن مس شهرباک برداشت می‌شود، می‌افزاید: همه معادنی که از آنها فیروزه استخراج می‌شود چه در داخل ایران و چه در کشورهای دیگر دارای درجه‌بندی کیفیت است، یعنی از کیفیت بالا و درجه یک تا کیفیت پایین وجود دارد اما متأسفانه برخی همکاران در شهرهای دیگر نظیر نیشابور یا مشهد، فیروزه درجه یک شهرباک را به‌عنوان فیروزه نیشابوری به فروش می‌رسانند، چون از یک‌سو فیروزه نیشابور برند است و در این صورت می‌توانند با قیمت بالاتری به فروش برسانند و از سوی دیگر فیروزه‌های درجه ۲ و ۳ کیفیت‌های پایین‌تر را هم به اسم شهرباک یا حتی بازهم به اسم شهر خودشان به فروش می‌رسانند.

سالاری درخصوص تلاش برای برندسازی فیروزه شهرباک می‌گوید: در این زمینه درحال انجام همکاری با دانشگاه تهران و انجمن صنفی کارفرمایی گوهرتراشان و گوهرشناسان هستیم اما فیروزه شهرباک نوپا است و ۱۰سال از استخراج آن و حضور در بازارهای فروش می‌گذرد، لذا تا بتواند راه چند صد ساله نیشابور را طی کند، زمان می‌برد. یکی از راه‌های آن نیز ثبت ملی آن است که به تازگی انجام شده است.

وی اظهار می‌دارد: درحال حاضر ۷۵شرکت تعاونی زیرمجموعه اتحادیه تعاونی فیروزه شهرباک قرار دارد و ۷۵کارگاه خانگی نیز در این خصوص فعالیت می‌کنند که برای یک‌هزار نفر به صورت مستقیم اشتغالزایی ایجاد کرده است. البته حدود یک‌هزارو ۵۰۰ نفر در این حوزه هنری، آموزش دیده‌اند.

وی با بیان اینکه ۶۰درصد افراد فعال در زمینه فیروزه‌تراشی را بانوان تشکیل داده‌اند، می‌افزاید: از آنجا که فیروزه‌تراشی نیاز به فضای زیادی ندارد، لذا بسیاری از بانوان خانه‌دار بویژه زنان سرپرست خانوار با داشتن دستگاه تراش مخصوص، به این کار مشغول هستند و درآمد خود را از همین طریق کسب می‌کنند.

سالاری، عمده مشکل درخصوص فیروزه شهرباک را کیفیت مواد اولیه عنوان می‌کند و می‌گوید: اگر شرکت ملی صنایع مس، این کار را تخصصی‌تر انجام دهد و پیمانکاری را بگذارد که در زمینه سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی تخصص بالاتری داشته باشد، به‌طور حتم کیفیت سنگ افزایش می‌یابد و بهتر می‌توانیم در بازارهای داخلی نظیر نیشابور، دامغان و نیز بازارهای جهانی رقابت کنیم.

فیروزه شهرباک در تنوع طرح و رنگ در دنیا بی‌نظیر است

محمدحسین فارسی‌نژاد، نایب‌رئیس اتحادیه فیروزه شهرباک نیز در این خصوص به «ایران» می‌گوید: مشکل اصلی ما مواد اولیه است، بنابراین باید در زمینه جمع‌آوری فیروزه از معدن شهرباک ساماندهی لازم صورت گیرد.

وی می‌افزاید: جلسات متعددی با مسئولان برگزار کردیم که برای جمع‌آوری فیروزه از افراد متخصص استفاده شود. بهترین آن اتحادیه فیروزه است چون سروکار اعضای اتحادیه فقط با فیروزه است، لذا فیروزه و رگه‌های آن را می‌شناسند. از سوی دیگر از طرف فرمانداری هم قول‌های مساعدی داده شده است که جمع‌آوری به اتحادیه فیروزه سپرده شود و اگر این اتفاق بیفتد متعهد می‌شویم که جمعیت یک‌هزار نفری شاغل در این حوزه را به ۲تا ۳برابر افزایش دهیم و این میزان اشتغالزایی رقم کمی نیست.

فارسی‌نژاد می‌گوید: در ابتدا کارگاه نگین را با ۱۵نفر راه‌اندازی کردیم اما این تعداد به دلیل نبود نگین‌های کیفیت مناسب، به ۶نفر رسید و در آخر هم مجبور شدم کارگاه را تغییر کاربری دهم و با ضایعات سنگ‌های فیروزه به کار فیروزه‌کوبی و فرآوری این ضایعات بپردازم که اینها هم نیازمند دستگاه‌های مخصوص است که مشاغل خانگی توان تهیه آن را ندارند.

فارسی‌نژاد می‌گوید: به مسئولان شهر گفته‌ایم که فیروزه‌ها توسط اتحادیه جمع‌آوری شود اما در اختیار اتحادیه قرار نگیرد و به جای آن ابزاری در شهر ایجاد شود تا فیروزه‌های جمع‌آوری شده با نظارت مسئولان شهر در آن ذخیره و به‌تدریج و براساس نیاز کارگاه‌ها، توزیع شود تا ذخیره هم به صفر نرسد و کارگاه‌های موقت، بیکار نشوند، چون تعداد شاغلان در این حوزه کم نیست.

وی در مورد ویژگی‌های خاص فیروزه شهرباک اظهار می‌دارد: فیروزه شهرباک از نظر سنگ، رگه‌های آبی دارد که بسیار به فیروزه نیشابور شبیه است و در سختی و زیبایی سنگ از نوع نیشابوری، کم ندارد به‌طوری

که تقریباً قابل تشخیص نیست که این سنگ فیروزه شهرباک است یا نیشابور. وی ادامه می‌دهد: فیروزه شهرباک به لحاظ تنوع طرح و رنگ در دنیا بی‌نظیر است. از رنگ‌های آبی و سبز کمرنگ تا ترنگ، طیف‌های مشکی و رگه‌های قهوه‌ای گرفته تا طرح‌های پرتابووسی، ابروبادی، تارعنکبوتی و منحصره‌فردی که فقط در شهرباک وجود دارد. حتی در فیروزه‌های این شهر، فیروزه طرح عقیق سلیمانی نیز مشاهده شده که یکی از مشتری‌های عرب آن را با عقیق اشتباه گرفته بود.

فیروزه شهرباک ظرفیت برند جهانی دارد
کاظم حسین‌زاده، معاون صنایع‌دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان کرمان در این خصوص به «ایران» می‌گوید: فیروزه موجود در شهرباک کیفیت بسیار خوبی دارد. به لحاظ رنگ‌بندی بسیار متنوع است و جنس آن نیز قابل قبول بوده و مورد استقبال هم قرار گرفته است. وی درخصوص برند شدن این فیروزه در مقایسه با فیروزه نیشابور می‌گوید: مدت‌هاست که نیشابور بسیار طولانی‌تر از شهرباک است، لذا سال‌هاست در بازار عرضه می‌شود البته در شهرباک هم فیروزه وجود داشته ولی مدت زمان زیادی از اکتشاف آن نمی‌گذرد.

این مسئول می‌افزاید: پس از اکتشاف فیروزه در شهرباک، تلاش‌های بسیاری برای معرفی آن در داخل و خارج از کشور شد و اقدامات بسیار خوبی هم در این زمینه انجام شده، به‌طوری‌که منجر به ثبت ملی شهرباک به‌عنوان شهر ملی فیروزه شده است.

وی درباره قاچاق فیروزه شهرباک می‌گوید: در گذشته این سنگ قاچاق و به نام خودش در بازارهای مختلف به فروش می‌رفت. اما با شکل‌گیری اتحادیه شهرباک و پیگیری‌های شورای تأمین شهرستان با همکاری فرمانداری و... جلوی قاچاق فیروزه شهرباک گرفته شد.

این مسئول با بیان اینکه منکر نیستیم که قاچاق در این حوزه به صفر رسیده است اما

در گذشته این سنگ قاچاق و به نام خودشان در شهرهای دیگر فروخته می‌شد چون در آن زمان‌ها اتحادیه‌ای وجود نداشت یا مثل امروز قوی نبود اما با شکل‌گیری اتحادیه و پیگیری‌های شورای تأمین شهرستان با همکاری فرمانداری و... جلوی قاچاق فیروزه شهرباک گرفته شد

وی اظهار می‌دارد: به‌طور قطع یکی از اهدافی که ما برای شهرهای ملی صنایع‌دستی در حال دنبال کردن هستیم، پیگیری مباحث مربوط به آموزش، تولید و تجاری‌سازی است و به‌طور قطع ملی شدن این شهر به ارتقای جایگاه این شهر به لحاظ داشته‌ها، تأمین مواد اولیه و تولید، ایجاد اشتغال، برندسازی و تجاری‌سازی و دیگر موضوعات اقتصادی آن کمک می‌کند و رشد و توسعه را به همراه خواهد داشت.

این مسئول تأکید می‌کند: به دنبال جهانی شدن فیروزه شهرباک هستیم اما نیاز است چند سالی در این زمینه کار شود تا ضعف‌ها رفع و زنجیره ارزش تکمیل شود. شهرباک معدنکاران باسابقه‌ای هستند که مس و فیروزه را خوب می‌شناسند و تجربه زیادی در این زمینه دارند ولی اینکه چهارچوب معادن اجازه نمی‌دهد که همیشه فیروزه‌های باکیفیت بالا استخراج شود، ربطی به تخصص آنها ندارد.

فیروزه شهرباک ظرفیت برند جهانی دارد
کاظم حسین‌زاده، معاون صنایع‌دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان کرمان در این خصوص به «ایران» می‌گوید: فیروزه موجود در شهرباک کیفیت بسیار خوبی دارد. به لحاظ رنگ‌بندی بسیار متنوع است و جنس آن نیز قابل قبول بوده و مورد استقبال هم قرار گرفته است.

وی درخصوص برند شدن این فیروزه در مقایسه با فیروزه نیشابور می‌گوید: مدت‌هاست که نیشابور بسیار طولانی‌تر از شهرباک است، لذا سال‌هاست در بازار عرضه می‌شود البته در شهرباک هم فیروزه وجود داشته ولی مدت زمان زیادی از اکتشاف آن نمی‌گذرد.

این مسئول می‌افزاید: پس از اکتشاف فیروزه در شهرباک، تلاش‌های بسیاری برای معرفی آن در داخل و خارج از کشور شد و اقدامات بسیار خوبی هم در این زمینه انجام شده، به‌طوری‌که منجر به ثبت ملی شهرباک به‌عنوان شهر ملی فیروزه شده است.

وی درباره قاچاق فیروزه شهرباک می‌گوید: در گذشته این سنگ قاچاق و به نام خودش در بازارهای مختلف به فروش می‌رفت. اما با شکل‌گیری اتحادیه شهرباک و پیگیری‌های شورای تأمین شهرستان با همکاری فرمانداری و... جلوی قاچاق فیروزه شهرباک گرفته شد.

این مسئول با بیان اینکه منکر نیستیم که قاچاق در این حوزه به صفر رسیده است اما

پتروشیمی دست از سر میانکاله برمی‌دارد؟

زیست بوم: برخی از رسانه‌ها از احتمال لغو احداث پتروشیمی در میانکاله براساس بررسی‌های انجام گرفته از مجموعه وزارت نفت خبر می‌دهند. روز سه‌شنبه نیز سخنگوی دولت در واکنش به اعتراض گروه‌های مختلف به تخریب گسترده اراضی مرتعی روستای حسین آباد، کاشت گونه‌های مهاجم و بوته کنی، از دست رفتن معیشت ۷۰ خانوار دامدار در منطقه و آلودگی آب و خاک، ساخت پتروشیمی را منوط به مجوز سازمان حفاظت محیط زیست دانست. همزمان خبرهای تأیید نشده از فشار روی سازمان حفاظت محیط زیست برای صدور مجوز به گوش می‌رسد. دو متولی اصلی ماجرا یعنی سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط زیست کشور هم سیاست منفعلانه‌ای را در ارتباط با تخریب گسترده اراضی مرتعی اتخاذ کرده‌اند. در روزهای نخست شروع پتروشیمی «حسینعلی ابراهیمی کارنامی» مدیرکل محیط زیست مازندران به «ایران» گفته بود اگر عملیات اجرایی این پروژه آغاز شود، محیط زیست تخلف را پیگیری قضایی خواهد کرد. نظارت بر پروژه‌های عمرانی وظیفه ذاتی محیط زیست است که باید براساس قانون از طریق مراجع قضایی جلوی تخریب را بگیرد. اما وعده مدیرکل محیط زیست مازندران تا به امروز محقق نشده است. محیط زیست و منابع طبیعی در حالی از میانکاله دفاع نمی‌کنند که بر حسب قانون، مالک و حافظ اراضی مرتعی، سازمان منابع طبیعی است و ناظرحافظ آن سازمان حفاظت محیط زیست است. از سوی دیگر میانکاله ذخیره گاه زیست کره و جزو مناطق چهارگانه محیط زیست است که براساس قوانین ملی و بین‌المللی هرگونه دخل و تصرف در آن ممنوع است اما از دو سازمان متولی، یکی سکوت می‌کند و دیگری هم برخلاف قانون، اراضی مرتعی را واگذار می‌کند. براساس قوانین مصوب ملی، واگذاری اراضی مرتعی حتی با پرداخت حق مرتع دار تخلف محرز قانونی است و محکومیت مشخص در پی دارد.

مصطفی نادری مشاور رئیس فراکسیون محیط زیست نیز در ادامه واکنش‌ها به آنچه در میانکاله اتفاق می‌افتد، احداث پتروشیمی میانکاله را یک اقدام مغرب می‌داند که توسط یک گروه مافیای دولت‌های گذشته ایجاد شده اما حالا موفق به انجام آن شده‌اند.

به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، مشاور رئیس فراکسیون محیط زیست مجلس شورای اسلامی اعتقاد دارد: «با توجه به نزدیکی به پناهگاه حیات وحش میانکاله، قطعاً احداث پتروشیمی در این ناحیه کار درستی نیست و از نظر محیط زیستی برای منطقه مضر است. قصد احداث پتروشیمی در این منطقه توسط یک گروه مافیای دولت‌های گذشته ایجاد شده بود که با مخالفت فعالان محیط زیست و رؤسای محیط زیست دولت‌های گذشته لغو شده بود، اما این بار گویا موفق به انجام این اقدام مغرب خود شده‌اند.»

ایستاد- مسعود منصور» رئیس سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری از نصب ۳۸ دوربین در مناطق بحرانی جنگل‌ها و مراتع خبر داد و گفت: به بیش از ۴۰۰دوربین برای نصب و پایش منابع طبیعی در سراسر کشور نیازمند هستیم که تاکنون بخشی از آن تأمین و در مناطق بحرانی نصب و راه‌اندازی شده است. در کنار دوربین‌ها، نصب جی‌پی‌اس و بیسیم دیجیتالی نیز در فرایند حفاظتی بسیار کمک‌کننده هستند.

ایستاد- اداره کل موزه‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خبر داد: ساعت کاری موزه‌ها، محوطه‌ها و کاخ‌های تاریخی در ماه مبارک رمضان یک ساعت کمتر شد. در نیمه اول سال ۱۴۰۱ ساعت کاری موزه‌ها از ساعت ۹ صبح تا ۱۹ است که براساس بخشنامه جدید اداره کل موزه‌ها در ماه مبارک رمضان این زمان به ساعت ۹ تا ۱۸ تغییر کرد. فروش بلیت در این مجموعه‌ها تا ساعت ۱۶ ادامه دارد. ساعت کاری واحدهای اداری موزه‌ها و کتابخانه آنها نیز در این روزها از ساعت ۸ تا ۱۵ است.

مهر- رضا خلیلی، مدیرعامل انجمن دوستداران میراث فرهنگی و طبیعی ورزنه از ثبت ملی چادر سفید زنان این شهر تاریخی در فهرست میراث ناملموس ایران خبر داد و گفت: «پس از ارائه مستندات توسط انجمن دوستداران میراث فرهنگی ورزنه و تلاش‌های مدیرکل میراث فرهنگی و

گردشگری استان و شهردار ورزنه، چادر سفید زنان این شهر ۱۷اسفندماه ۱۴۰۰ به شماره ۲۶۷۳ در فهرست میراث ناملموس ایران ثبت ملی شده است.» ایرنا- رضا حسن پور، معاون سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان گیلان اظهار داشت: ۲۴۱ پروژه گردشگری با سرمایه‌گذاری حدود هشت هزار میلیارد تومان در استان گیلان اجرایی می‌شود. با بهره‌برداری از ۲۴۱پروژه در دست اجرا، هفت هزار اتاق و ۱۵ هزار تخت به فضاهای اقامتی استان گیلان اضافه می‌شود و پیش‌بینی می‌کنیم با افتتاح این پروژه‌ها برای پنج هزار نفر به‌طور مستقیم شغل ایجاد شود.

ایستاد- پرهام جانفشان، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان تهران گفت: بیش از ۶۰۰هزار نفر شب‌اقامت از ۱۶ اسفند ۱۴۰۰ تا ۱۳فروردین ۱۴۰۱ در (اقامتگاه‌های رسمی) استان تهران ثبت شده است. ایستاد- کانون جهانگردی و اتومبیلرانی ایران که مسئولیت پاسخگویی به مسافران نوروزی را داشت، از دریافت ۹۶ هزار تماس خبر داد و اعلام کرد: بیش از یک هزار و ۶۰۰ شکایت به سامانه «ملی سفر» رسید که بیشترین شکایت‌ها به «تأسیسات اقامتی» و «آژانس‌های مسافرتی» اختصاص دارد. ایرنا- اصغر دانشیان، معاون توسعه مدیریت، حقوقی و مجلس سازمان حفاظت محیط زیست گفت: هیچ طرحی بدون پیوست زیست محیطی آغاز نمی‌شود به نحوی که دولت، سازمان برنامه و بودجه را مکلف به پرداخت اعتبار به طرح‌های دارای مجوز زیست‌محیطی کرده است. دولت گذشته طرح‌های فاقد پیوست زیست‌محیطی زیادی را آغاز کرده اما در این دولت اجازه این کار داده نشده است.

«خالد نبی» قربانی گردشگری بی‌ضابطه

نما

خالد نبی هم مثل همه مقاصد گردشگری، نوروز شلوغی داشت. صف ترافیک خودروهای گردشگران در بعضی از روزها به ۱۰کیلومتر هم می‌رسید. این موضوع انتقاد گردشگران را هم در پی داشت. آنها اعتقاد دارند که متولیان می‌توانستند در دو سال رکورد کرونا، برنامه‌ریزی بهتری برای ساماندهی ترافیک منطقه داشته باشند. جاده دسترسی نالیم، کمبود فضای پارکینگ و سیاست دوگانه و برخورد سلیقه‌ای برای ورود خودروها به پارکینگ بالا و بی‌توجهی به آثار برجای مانده در قبرستان از جمله انتقادهای گردشگران تعطیلات نوروزی خالد نبی است. در بخش قبرستان هیچ مأموری برای حفاظت از آثار تاریخی وجود نداشت. نکته مهم دیگری هم وجود دارد که معمولاً در توسعه زیرساخت‌های گردشگری دیده نمی‌شود: گردشگری انبوه در دنیا پذیرفته شده نیست. ظرفیت پذیرش گردشگر در منطقه باید با توجه به توان اکولوژیک منطقه انجام بگیرد. متولی خالد نبی سازمان اوقاف است. اوقاف و میراث فرهنگی معمولاً همکاری نتیجه بخشی ندارند. از سوی دیگر جاده سازی معمولاً به ساخت و سازهای بی‌رویه ویلاداران و سرمایه‌گذاری برخلاف محیط زیست می‌انجامد. بنابراین باید مراقب بود که ساماندهی مسیر گردشگری، محیط زیست زیبای خالد نبی را قربانی نکند.

